

Λορέντζος Μαβίλης - "Λήθη"

Εισαγωγικά στοιχεία: Τα συντάγματα του Λ. Μαβίλη διακρίνονται για την άρτια τεχνική τους, η οποία είναι συνδυασμός παρνασσικών επιδράσεων κ' μονεϊκής υποβλητικότητας. Στο ποίημα διακρίνεται μια μελαγχολική-στοχαστική διάθεση, που την προκαλεί κ' το θέμα του θανάτου. Η αντινομία στην οποία βαδίζει, είναι η εξίσωση θάνατος είναι προτιμότερος από τη ζωή. Η απαισιόδοξη αυτή στάση είναι αμυντική για την ελληνική εκέφη κ' παράδοση που χαρακτηρίζεται από αισιοδοξία κ' αψάχη για τις χαρές της ζωής. Παρόλα αυτά, το ποίημα είναι άρτια τεχνικά κ' η ατμόσφαιρα είναι στοιχειώδη υποβλητική.

Ερμηνευτική προσέγγιση: Το ποίημα ξεκινά με ένα οξύμωρο σχήμα κατασκευάζοντας τους νεκρούς που λησμονούν με το θάνατό τους, τις πικρές κ' τα βάσανα της ζωής. Η φιλοσοφική αυτή εκέφη επιχειρεί ν' αποδείξει τη λογική αντίφαση ανάμεσα στο μακαριότροπο "καλόστομοι οι νεκροί" κ' στην αιτιολογία "που λησμονάτε την πικρία της ζωής", προσπαθεί να αποδείξει την αλήθεια που κρύβει αυτή η αντίφαση κ' που αποτελεί την κύρια εκέφη του. Τους μακαριώνει λοιπόν, γι' αυτήν την κατάσταση νηφαλιότητας κ' ηρεμίας κ' προσπαθεί να την προστατέψει ευρυνθύνοντας τους ζωντανούς να μην κλαίνε για τα αγαπημένα τους νεκρά πρόσωπα την ώρα του δειλινού, όσο κι αν πονούν. Καθώς αρχίζει να πέφτει το βούρουτο, ο καημός κάθε πονεμένου μεγαλώνει κ' οι ευαίσθητοι άνθρωποι υποκύπτουν σε σκέψεις κ' σε μια μελαγχολική διάθεση. Εδώ κυριαρχεί το συναίσθημα της λύπης που αποδίδεται με ^{τη} ~~τη~~ μονεϊκότητα, η οποία εξασφαλίζεται με την εναλλαγή των φθόγγων κ' τον τονισμό των φωνηέντων (το ηχηρό "ο" κ' τα αδύναμα "ε" κ' "ι" που μόλις ακούγονται βελ υποκαθίσταται στεναχμοί). Για τον ποιητή, ακόμα κ' αυτή την ηρεμία-χαλάρωση των νεκρών τον κάτω κόσμο, μόνο η ζωή μπορεί να την ταραξεί, υποδηλώνοντας, έτσι, την απαισιόδοξη θέση του για το ότι είναι χειρότερη από βάσανα-δυστυχία για τους ζωντανούς αλλά κ' για τους νεκρούς. Στη β' εστρόφη, την ώρα του βούρουπου μας μεταφέρει στον κάτω κόσμο δημιουργώντας μια ποιητική εικόνα των ψυχών που διψούν κ' πηχάινουν να πιαύν νερό στη βρύση της λησμονιάς, που, σύμφωνα με τη λαϊκή αντίληψη, πίνουντας αυτό το νερό ξεχνούν τα πάντα στον πάνω κόσμο κ' δεν κινδυνεύουν να παρασυρθούν από έντονη ορμητικότητα για τα επίγεια. Αυτό συμβαίνει επειδή την ώρα αυτή υπάρχει αυξημένος κίνδυνος να θυμηθούν τα αγαπημένα τους πρόσωπα που είναι ζωντανά αλλά κ' τους πόνους κ' τα βάσανα της επίγειας ζωής καθώς το δειλινό είναι η ώρα της περιόχησης κ' της μελαγχολίας.

Το επίθετο "κρουσταλλένια", που αποδίδεται στη βρύση, μας παραξενεύει γιατί προσδίδει ένα τόσο λαμπρότητα ή διαύγειας στη λησμονιά. Συνδυάζοντας το μετέωρο αυτό με τους επόμενους στίχους κ' με κοινό το χρονικό δηρείο του δειλινού, συνδέει ωραία τις δύο εικόνες του πόνου κ' τον κάτω κόσμο, προσθέτοντας ένα νέο στοιχείο, το δάκρυ των ζωντανών. Εκτός από τους νεκρούς, λοιπόν, την ώρα αυτή κ' οι ζωντανοί δεν πρέπει να θυμηθούν κ' να κλάψουν τους νεκρούς τους, γιατί το νερό της λησμονιάς βολώνει εμπίπτει. Έτσι, οι ψυχές στη 3' στροφή, καθώς κλείνει το σκηνικό στον κάτω κόσμο, αν πουν από αυτό το θολό νερό, ξαναθυμούνται, διαβαίνοντας το "λίβαδο" απ' αφοσίω (σύμφωνα με την αρχαία μυθολογία, τον τόπο εκείνο, όπου αναπαύονται κ' ηρεμούν) παλιά βάσανα κ' πίκρες, που είχαν κοιμηθεί μέσα τους, και υποφέρουν. Οι ζωντανοί, λοιπόν, δεν πρέπει να ταραξουν την ηρεμία κ' τη χαλάνη των νεκρών.

Στην τέταρτη κ' τελευταία στροφή ο ποιητής ξαναγίνεται φιλόσοφος κ' κλείνει το συνέτο με μια πεδωμιαστική προέχχηση: αν δεν μπορούν οι ζωντανοί να συζητήσουν τη συζήτηση κ' το κλάμα τους την ώρα του δειλινού, τότε ας κλάψουν καλύτερα τους ίδιους τους ζωντανούς, οι οποίοι βρίσκονται σε χειρότερη μοίρα από τους νεκρούς, καθώς θέλουν να λησμονήσουν τον πόνο τους είτε για το θάνατο αγαπημένων τους προσώπων είτε για τις πίκρες κ' τη δυστυχία της ζωής, αλλά δεν μπορούν. Έτσι, είναι καταδικασμένοι να βασανίζονται κ' να υποφέρουν.

Συνεχίζοντας τον τελευταίο με τον πρώτο στίχο, παρατηρούμε ότι και οι δύο τελειώνουν με ρηματικούς τύπους του "λησμονώ" στον πρώτο υποκείμενο είναι "οι νεκροί", ενώ στον τελευταίο "οι ζωντανοί".

Γλώσσα-ύφος-στίχος: Η γλώσσα είναι η απλή δημοτική, πλαστική κ' μεδονή, με κεκρυφαίους ιδιωτισμούς. Είναι λυρική, πλούσια κ' κομψή. Ο στίχος είναι ιαμβικός ενδεκασύλλαβος. Η ομοιοκαταληξία των 2 πρώτων στροφών είναι σταυρωτή, της τρίτης με τον πρώτο στίχο της τέταρτης πλεχτή και των δύο τελευταίων στίχων της τέταρτης ζευγαρωτή. Η μορφή της γλώσσας κ' του στίχου δημιουργούν μια μοναδικότητα κ' ένα φορφό ρυθμό, που εντείνει το συναίσθημα απαισιοδοξίας κ' μελαγχολίας. Το ύφος είναι λυρικό, απαισιοδοξο κ' μελαγχολικό, αποδίδοντας άρτια τον ιδιόμορφο νυχτικό κόσμο του ποιητή.